

Smernica k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach

Úvodné ustanovenie

Riaditeľka Základnej školy, Hlavná 375, 972 05 Sebedražie (ďalej len škola)
v súlade so Smernicou č. 36/2018 z 1. 9. 2018

v y d á v a

Smernicu k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach

Táto smernica upravuje základné znaky, formy a prejavy šikanovania detí a žiakov, možnosti preventívneho pôsobenia a metódy riešenia šikanovania žiakov v nadväznosti na zodpovednosť školy a školského zariadenia podľa § 144 ods. 1 písm. o) a § 153 ods. 1 zákona a na práva žiaka podľa § 144 ods. 1 písm. i) a k) zákona.

Čl.1

Charakteristika šikanovania

(1) Šikanovaním sa rozumie

- a) správanie žiaka, ktorého úmyslom je ublíženie, ohrozenie alebo zastráňovanie iného žiaka alebo
- b) úmyselný spravidla opakovaný útok voči žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z rôznych dôvodov nevedia alebo nemôžu účinne brániť.

(2) Podstatou šikanovania je najmä

- a) úmysel ublížiť druhému fyzicky alebo psychicky,
- b) agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
- c) prevaha agresora alebo skupiny agresorov nad obeťou.

(3) Šikanovanie sa môže prejavovať

- a) v priamej forme, najmä fyzickými útokmi, urážaním, nadávkami, posmechom, zosmiešnením, príkazmi agresora vykonať určitú vec proti vôli obeť, odcudzením vecí, vyhrážaním, zastráňovaním, vydieraním, zneužitím osobných údajov, fotografií, šírením nepravdivých informácií alebo kyberšikanovaním alebo
- b) v nepriamej forme, najmä prehliadaním, ignorovaním, zámerným vyčleňovaním z kolektívu alebo nedobrovoľným vystavovaním agresívnym situáciám.

(4) Kyberšikanovaním je priama forma šikanovania, pri ktorej ide o zneužitie informačno-komunikačných technológií (najmä telefónu, tabletu, internetu a sociálnych sietí) na úmyselné ohrozenie, ublíženie alebo zastráňovanie, pričom sa často vyskytuje v spojení s inými formami šikanovania.

(5) Kyberšikanovanie má najčastejšie tieto znaky

Základná škola, Hlavná 375, Sebedražie 972 05

- a) sociálna prevaha alebo psychická prevaha agresora, nie je nutná fyzická prevaha,
 - b) agresor vystupuje často anonymne,
 - c) útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obeť,
 - d) agresor spravidla nevidí priamu emocionálnu reakciu obeť na útok s ohľadom na anonymitu a odstup, ktoré informačno-komunikačné technológie umožňujú,
 - e) útoky sa šíria prostredníctvom internetu podstatne rýchlejšie ako inými spôsobmi,
 - f) útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb,
 - g) agresor je schopný uskutočniť útok z rôznych miest,
 - h) útoky môžu mať dlhšie trvanie v čase,
 - i) obeť nemusí o napadnutí dlhšiu dobu vedieť,
 - j) obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora,
 - k) zverejnené informácie, fotografie a audiozáznamy a videozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu.
- (6) Šikanovanie môže naplňať skutkovú podstatu trestného činu alebo priestupku.
- (7) Žiak, ktorý je agresorom, môže byť trestne stíhaný najmä za trestný čin
- a) ublíženia na zdraví,
 - b) obmedzovania osobnej slobody,
 - c) lúpeže,
 - d) vydierania,
 - e) hrubého nátlaku,
 - f) nátlaku
 - g) porušovania domovej slobody,
 - h) sexuálneho násillia,
 - i) sexuálneho zneužívania,
 - j) krádeže,
 - k) neoprávneného užívania cudzej veci,
 - l) poškodzovania cudzej veci
 - m) nebezpečného vyhrážania sa,
 - n) nebezpečného prenasledovania
 - o) výroby detskej pornografie,
 - p) rozširovania detskej pornografie,
 - q) prechovávaní detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení,
 - r) ohovárania.
- (8) Šikanovanie môže naplňať skutkovú podstatu priestupku proti občianskemu spolunažívaniu alebo priestupku proti majetku.

Základná škola, Hlavná 375, Sebedražie 972 05

(9) Skutočnosť, že fyzická osoba nie je trestne zodpovedná z dôvodu nízkeho veku nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú žiak spôsobil na majetku alebo vo veci náhrady ujmy, ktorú žiak spôsobil na zdraví. Zákonný zástupca žiaka a žiak zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne.

(10) Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenie, môže byť stíhaný najmä za trestný čin

- a) neprekazenia trestného činu,
- b) neoznámenia trestného činu, alebo
- c) ublíženia na zdraví.

Čl. 2

Prevenia šikanovania

V rámci účinnej prevencie šikanovania je dôležité :

- a) zabezpečiť spoluprácu rodičov, žiakov a zamestnancov školy,
- b) dôsledne vykonávať dozor zo strany pedagogických zamestnancov počas prestávok a v „kritických zónach školy,
- c) informovanosť všetkých zainteresovaných (pedagogických zamestnancov, rodičov, žiakov) o postupe pri odhalení agresívneho správania sa žiakov,
- d) spolupracovať s odborníkmi CPPPP
- e) zabezpečiť vzdelávanie pedagogických zamestnancov v oblasti prevencie šikanovania a agresívneho správania.

Konkrétne:

- a) vedenie školy – dohliada na realizáciu celoškolskej stratégie proti šikanovaniu,
- b) špeciálny pedagóg – pomáha zmiernovať možné príčiny agresie , sprostredkúva kontakty s poradenskými inštitúciami,
- c) triedny učiteľ – buduje triedny kolektív na báze vzájomnej dôvery medzi ním, žiakmi a rodičmi,
- e) ostatní zamestnanci zamestnanci školy – aktívne sa podieľajú na nesúhlasnom postoji voči prejavom šikanovania
- f) vychovávateľka ŠKD – sleduje správanie detí v čase po vyučovaní a spolupracuje s rodičmi,
- g) vedúci záujmových útvarov – vid' vychovávateľky,
- h) žiaci – sledujú správanie v rámci triednych kolektívov a sú oboznámení so spôsobmi boja proti šikanovaniu
- i) rodičia – sledujú správanie svojich detí a spolupracujú s učiteľmi,
- j) všetci zainteresovaní – spolupracujú s poradnými organmi – Polícia, CPPPP, CŠPPP, UP a pod.

Čl. 3

Metódy riešenia šikanovania

Riaditeľ školy zostavuje tím zamestnancov školy, ktorý navrhuje a zabezpečuje odborný postup pri riešení šikanovania.

V prípade, že v priestoroch budovy školy počas školského vyučovania a na školských akciách

uvedených sa zistí prípad šikanovania, je každý pedagogický i nepedagogický zamestnanec povinný postupovať:

1. Zamestnanec, ktorý zistí šikanovanie, **informuje o tejto skutočnosti triedneho učiteľa agresora a obeť** (predtým si zistí meno a priezvisko žiakov a triedu, ktorú navštevujú), vedenie školy.

2. Triedni učitelia si na vyšetrenie prizvú daných žiakov, zamestnanca školy, ktorý skutočnosť oznámil a vedenie školy (pri zachovaní dôvernosti).

O danom vyšetrení **spíšu zápis**, pričom tento odovzdajú v jednom vyhotovení:

a) zákonnému zástupcovi obeť a agresora

b) vedeniu školy

c) jeden exemplár vložia do osobnej zložky žiaka.

V zápise popíšu skutočnosť, vyjadrenia agresora a obeť a navrhnú opatrenia na riešenie.

3. Triedni učitelia agresora a obeť v spolupráci s vedením **si pozvú na pohovor rodičov, resp. zákonných zástupcov týchto žiakov**. Aj o tomto stretnutí spíšu zápis (pri zachovaní dôvernosti).

4. Po písomnom uzavretí celého prípadu, zvážení návrhov na opatrenia, vyjadrení agresora a obeť, rodičov, resp. zákonných zástupcov týchto žiakov **riaditeľ školy rozhodne o ďalšom postupe** v súlade so školským poriadkom školy, pracovným poriadkom školy, resp. zákonom č. 300/2005 Z. z. - Trestný zákon a zákonom č. 372/1990 Z. z. - Zákon SR o priestupkoch.

5. Nakoľko šikanovanie je závažným negatívnym spoločenským javom, celý prípad vyšetrenia šikanovania sa bude realizovať **pri zachovaní dôvernosti až do vyriešenia daného prípadu**.

6. V prípade, že tento negatívny jav zistí žiak školy, je povinný okamžite o tejto skutočnosti informovať svojho triedneho učiteľa, výchovného poradcu, v ich neprítomnosti člena vedenia školy.

Čl. 4

Opatrenia na riešenie šikanovania

Opatrenia na riešenie situácie

V prípade, že sa vyskytne prípad šikanovania, sa použijú tieto opatrenia:

1. Opatrenia pre obeť:

a) odporučiť rodičom žiakov vyhľadať odbornú starostlivosť (hlavne CPPPpP),

b) zorganizovať skupinový intervenčný program riaditeľa školy v spolupráci s CPPPpP,

c) informovanie a poradenstvo pre rodičov žiakov.

2. Opatrenia voči agresorom:

a) odporučiť rodičom agresorov vyhľadať odbornú pomoc,

b) výchovné opatrenia – pokarhanie triednym učiteľom, pokarhanie riaditeľkou školy,

c) preložiť žiaka do inej triedy,

d) znížiť známku zo správania,

3. Opatrenia v mimoriadnych prípadoch:

a) odporučiť rodičom umiestniť žiaka na dobrovoľný diagnostický pobyt do liečebno výchovného sanatória,

b) oznámiť príslušnému Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny - sociálno-právna ochrana detí za účelom využitia nutných výchovných opatrení v prospech maloletého v zmysle zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci, v znení neskorších predpisov,

Základná škola, Hlavná 375, Sebedražie 972 05

c) oznámiť príslušnému útvaru Policajného zboru SR, ak došlo k závažnejšiemu prípadu šikanovania, pri ktorom je podozrenie, že **bol spáchaný trestný čin alebo čin inak trestný** (u maloletých).

Pedagogický zamestnanec je povinný šikanovanie, alebo podozrenie zo šikanovania medzi žiakmi bezodkladne riešiť a každej jeho obeť bezodkladne poskytnúť pomoc. Je povinný ihneď túto skutočnosť oznámiť triednemu učiteľovi agresora a obeť, prípadne vedeniu školy.

Čl. 5

Spolupráca školy s orgánmi činnými v trestnom konaní a orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

- (1) Riaditeľ školy je povinný oznámiť orgánom činným v trestnom konaní podozrenie, že žiak sa dopustil
 - a) šikanovania,
 - b) spáchania trestného činu uvedeného v čl. 2 ods. 7 alebo opakovane páchal priestupky uvedené v čl. 2 ods. 8 v súvislosti so šikanovaním.
- (2) Riaditeľ školy je povinný orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately oznámiť
 - a) podozrenie podľa odseku 1,
 - b) skutočnosti, ktoré ohrozujú obeť, agresora alebo svedkov,
 - c) opatrenia, ktoré prijal podľa článku 4 alebo článku 5.

Čl. 6

Spolupráca školy so zákonnými zástupcami žiakov, osobami, ktoré sa osobne starajú o dieťa alebo zariadením, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu

- (1) Pri podozrení na šikanovanie žiaka spolupracujú riaditeľ školy s rodinou obeť a s rodinou agresora.
- (2) Pedagogickí zamestnanci dbajú pri rozhovore so zákonným zástupcom obeť, agresora alebo svedka najmä na zachovanie dôvernosti informácií.
- (3) Riaditeľ školy môže odporučiť zákonným zástupcom agresora a osobám, ktoré sa osobne starajú o dieťa alebo zariadeniu, v ktorom je umiestnený na základe rozhodnutia súdu, umiestniť agresora na dobrovoľný diagnostický pobyt do diagnostického centra alebo do liečebno-výchovného sanatória.
- (4) O úkonoch podľa tohto článku osoba poverená riaditeľom školy vyhotovuje zápis, z ktorého po jednom vyhotovení poskytne každej zo zúčastnených osôb.

Čl. 7

Všeobecné a záverečné ustanovenia

1. Základným preventívnym opatrením základnej školy je princíp:
„Sme škola, kde sa šikanovanie netoleruje v žiadnych podobách!“
- 2.. Úlohou vedenia školy, všetkých pedagogických a nepedagogických zamestnancov školy **je vytvoriť pozitívnu klímu v škole**, aby sa predchádzalo prejavom antisociálneho správania jednotlivcov alebo skupín žiakov.
3. Vedenie školy a koordinátor prevencie drogových závislostí a sociálnopatologických javov zapracujú ustanovenia tejto smernice do svojich plánov práce.
4. S touto smernicou sú povinní oboznámiť žiakov školy všetci triedni učitelia a túto skutočnosť zapísať do preberaného učiva v časti **„triednická hodina“**.
5. S touto smernicou boli oboznámení všetci pedagogickí zamestnanci školy na zasadnutí pedagogickej rady , čo potvrdili svojim podpisom na prezenčnej listine.
6. S touto smernicou sa oboznámia rodičia, resp. zákonní zástupcovia žiaka na rodičovských združeniach jednotlivých tried na začiatku septembra.

Čl.8

Zrušovacie ustanovenie

Zrušuje sa Vnútoraná smernica k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov v školskom prostredí zo dňa **20. 9. 2010**.

Čl. 9

Účinnosť

Táto smernica nadobúda účinnosť 1. septembra 2018.

Mgr. Eva Babaštová
Riaditeľka školy

Základná škola, Hlavná 375, Sebedražie 972 05
